

EGY ÉVFORDULÓRA

Kedves barátaink, tisztelt egybegyűltek!

Most, hogy már tízéves a Hamvas asztaltársaság, vagyis feleannyi, mint a húszéves rendszerváltás, talán érdekes egy rövid gyorsmérleget készíteni az eltelt évtizedekről, ezek bizonyos összefüggéseiről, sikereiről és mulasztásairól.

Ha van komoly mulasztása a magyar kultúrának, a magyar szellemi életnek a rendszerváltás óta, az minden bizonnyal Hamvas Béla spirituális hagyatékával kapcsolatos. A rendszerváltás előtt történelekről most ne beszéljünk – azt a rendszert éppen amiatt kellett lecserélni, megváltoztatni, véget vetni neki, mert lényegéhez tartozott a primitív materializmus, a bornírt hajtóvadászat a gondolatszabadság ellen, az érzéketlenség a tradíció értékei iránt. Ezt tudjuk, és azt is, hogy mindez – ismétlem – a lényegéhez tartozott annak a rendszernek, sőt magát a lényegét képezte. Bukását megérdemelte, béke poraira.

De vajon mit hozott a mi kis rendszerváltásunk, ami a Hamvas-hagyaték feltárását, értékeinek és tanulságainak felfedését, válságban levő nemzetünk (és általában, korunk) emberéhez szóló üzeneteit, ezek tolmácsolását és értelmezését illeti? Ugyan mit hozott, ha leszámítjuk a kéziratok művek megjelentetését, mint az első számú adósság törlesztését, amely nélkül az érdemi munkának el sincs esélye kezdődni? De hát a művek kiadásáról sem az új, váltott rendszer gondoskodott vagy annak intézményei, hanem egy konok ember hűsége – mint ahogy a szűk tanítványi kör is csak magára számíthatott kitartó missziós munkájában, amely a hamvasi eszmék tudatvilágunkba való bevezetését célozta meg, megfelelően körvonalazva jelentőségüket, de ez is hol van attól a lelkes, spontán és revelációszerű és bátran kollektívnek mondható felismeréstől, amellyel pl. a szerb szellemi tudat szembesül ugyanezekben az években Hamvas Bélával?

No igen, Százhalombattán egy könyvtár felvette a Hamvas Béla nevet, és Pesten is működni kezdett egy róla elnevezett intézet, amelynek egyébként percre sem volt feladata a hamvasi életművel kapcsolatos tennivalókkal foglalkozni. A névválasztás szimbolikus gesztus volt, aminek fontosságát persze nem lehet lebecsülni. Ahogyan nem becsülhető le annak a lelkes hívekből spontán szerveződött társaságnak sem a jelentősége, amely tíz évvel ezelőtt semmi mást nem tűzött ki céljául, mint bizonyos hamvasi értékek követését, egyes hamvasi életviteli tanácsok megfogadását, és egy szerény szerepvállalást az életmű megismertetésében. Ezt a baráti szövetkezést nem támogatta minisztérium, nem szponzorálta nagyvállalat, nem támogatta közalapítvány – csak néhány balatonfüredi embernek és barátainknak a ragaszkodása tartotta össze, a ragaszkodása ahhoz a gondolathoz, hogy életükben helyet biztosítsanak az Eperjesen született bölcs jelenlétének és szerény eszközeikkel hozzájárulnak ennek az életműnek a megismertetéséhez.

Nem nagy dolog ez, és sokaknak eszébe juthatott volna. De mégsem így történt. S miközben a Hamvas Béla asztaltársaság élte a maga életét, szép csendesen Balatonfüred is megkezdte a maga emelkedését, növekedni kezdett a város jóléte, és vele együtt a tekintélye, itthon és külhonban egyaránt. Távoll álljon tőlem az az állítás, hogy a kettő közt összefüggést keressek, pláne okságit, mármint hogy Fürednek annak köszönhetően kezdett felvirágozni, hogy megbecsüli és gondolzza Hamvas emléket és kultuszát. Nem. Maximum odáig mennék el, hogy lám, az a szellemi közeg, az az odafigyelés és becsületesség, amellyel e kis tábor komolyan veszi a bölcsseitől örökölt szellemi értékeket, és ezeket mint élő, létező, hatni képes minőségeket kívánja integrálni saját életébe, ez az értéktudat és értékszolgálat nem választható el azoktól a sikerektől, amelyeket a mára már Európa-szerte megbecsült kis Balaton-parti polisz felépítésében mondhatnak a magukénak.

Ma, úgy érzem, Hamvas Béla is jól érezni magát ebben a körben és ebben a városban. És reméljük, véleménye újabb tíz év múlva sem változna.